

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

E (ERŐDI, Béla?)

Vadai királyság / Vadai Kingdom

Eredeti közlés/Original publication:

Földrajzi Közlemények, 1875, 3. évf., 4. füzet, 238–242. old.

Elektronikus közlés/Electronic publication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.002.460

Dátum/Date: 2017. október / October 30.

filename: E_1875_VadaiKirályság

Az elektronikus közlést előkészítette

/The electronic publication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

E (ERŐDI, Béla?): Vadai királyság / Vadai Kingdom, *AHU MATT*, 2017, pp. 1–7. old., No. 000.002.460, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Közkönyvtárakban / In public libraries

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, utazási beszámoló Gustav Nachtigal német Afrika-utazó előadás nyomán

African studies in Hungary, travel report based on the lecture of Gustav Nachtigal, German Africa-traveller

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMEN-
TUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC

SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES,
COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/
writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikaisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

MEGJELENT! AFRIKAKUTATÁS MAGYARSZÁGON – első kötet
c. tanulmánygyűjtemény (évkönyv), 2017, 640 old. (AHU MATT Könyvek / Hagyományos
Kultúrák a Mai Afrikában sorozat, No. 4), kiadta: Afrikai Kutatási és Kiadási Program
(AKKP), – Magyar Afrika Társaság, – ELTE BTK Történeti Intézet (Új és Jelenkori Egye-
temes Történeti Tanszék), – Mundus Novus Könyvek, Erd

A kötet nyomtatott megjelentetését a Szerencsejáték Zrt. támogatása tette lehetővé.

SZERENCSEJÁTÉK ZRT.

Október másodikán koraeste bemutatásra került a Makadám Mérnöki Klubban a Magyar Afrika Társaság által működtetett Magyar Afrika Tudástár könyvsorozatának (a Mundus Novus Könyvek Kft. gondozásában megjelenő AHU MATT Könyvek – *Hagyományos Kultúrák a Modern Afrikában*) nyolc új kötete. Így a néhány napja a nyomdából megérkezett *Afrikakutatás Magyarországon – első kötet* (A 70 éves Biernaczky Szilárd *Afrika Barátság-Kötete*), amelyben 50 dolgozat kapott helyet, zömmel magyar, néhány esetben külföldi szerzők tollából. A tanulmánygyűjtemény méltán képviseli a tegnapi és mai hazai afrikanisztikát, de folyókat nyit a nemzetközi tudományosság irányában is. Így például dolgozatot küldött az ünnepi kötetbe többek között a februárban 88 évesen elhunyt világhírű történész antropológus, Jan Vansina professzor, a „szóbeli történelemkutatás megteremtője” is. Tájékoztatás hangzott el továbbá a Magyar Afrika Tudás elektronikus könyvtár eddigi anyagát (október 29-i állapot: 2065 tétel, kb. 300 könyv, továbbá 1700-nál több tanulmány és dokumentum) bemutató kötetről (24 méltató írással és teljes bibliográfiával), amely ugyancsak nyomtatásban is kiadásra került az AHU elnöke, Balogh Sándor úr jóvoltából. A további hat kötet esetében, mivel azok csak elektronikusan jelentek meg eddig, a tájékoztatás képernyő segítségével történt. A bemutató résztvevői utóbb elismeréssel szóltak a sorozatot működtető társszerkesztők, B. Wallner Erika és Biernaczky Szilárd nagy szorgalommal és lelkesedéssel végzett, igen színvonalas és úttörőnek számító szakmai kiadói tevékenységéről. (További megjelent művek: az idejekorán elhunyt Füssi Nagy Géza, az AHU alapító tagja kötete: *Etnokulturális folyamatok Kelet-Afrikában*. Összegyűjtött tanulmányok (opus posztumusz) --- Ferwagner Péter Ákos: *Történelem a Magreb országaiban*. Összegyűjtött tanulmányok --- Péntes Tímea *Ghána ölelésében* (több mint utazási könyv) --- végül Biernaczky Szilárd: *Afrika Magyarországon – Magyarok Afrikáról*. Tudománytörténeti vázlatok – 1. kötet). (Globoport)

VADAI KIRÁLYSÁG

E (ERŐDI, Béla?)

Földrajzi Közlemények, 1875, 3. évf., 4. füzet, 238-242. old.

Vadai királyság. Dr. Nachtigal, a híres afrikai utazó a múlt hóban érdekes és terjedelmes felolvasást tartott Vadai nevű királyságról. Miután bevezetésképen ismertette a közép afrikai utazás módját és az ottani állapotokat, olvasóinak hű és áttekinthető képet vázolt Vadai királyság politikai, társadalmi és gazdasági viszonyairól, miből átveszünk e rövid kivonatot. Az ország közép vidékeivel nílusi kereskedők tartják fenn a közlekedést; az ország most közelebb áll a kutatásokhoz, s csak pár év szükséges még, s minden irányban ismeretes lesz. Vadai királyság határai északon Borka, keleten Darfur, délen Andoma és Szufum, nyugaton a Fitri-tó a Sari és Bácsikám folyóval; a király uralma azonban jóval túlterjed e határokon Bagirmi és Kananig. Az északi, keleti és közép vidéken a vadai-ok laknak, a legelőkelőbb törzs; a nyugati és déli vidéken lakó népek külön csoportot képeznek.

A mohamedánok által lakott emez országnak területe a 13. párhuzamos és a 21. és 22. szélességi fok alatt fekszik. A vadai király uralma azonban jóval túlterjed országa határain a számtalan sivataglakókra egész a Niam-Niamszig. Területe körülbelül 3000 négyszög mértföldet tesz. Ha Vadai királyság népességi arányát a Szudánéhoz hasonlóan négyszög mértföldenként 1000 emberre tesszük, akkor az egész ország körülbelül 3 millió lakost számlál. Mindazonáltal Dr. Nachtigal a népség számát csak 2 és 1/2 millióra kívánja tenni, mert a népesség csekélyebb, mint a szudáni.

Az ország lassan emelkedik nyugatról kelet felé, úgy hogy 1000–1500 láb magasságra emelkedik a tenger színe felett. A magasabban fekvő keleti részből sok apró patakocska ered, s az ország két főfolyójába, a Bafa és Petekába folynak. A lakók hét kerületre osztják az országot, melyeknek északi, déli, nyugati, hegyi, folyami és legelői elnevezést adnak. Az ország szokásai egészben olyanok, mint a többi mohamedán országokéi, csak hogy még valamivel nyersebbek.

A királyt majdnem félistennek tekintik. Megkövetelik, hogy anyja ne származzék alárendelt törzsből, hogy minden testi és szellemi tulajdonokban legyen, és fogyatkozás nélküli legyen; sört ne igyék, mindig magánosan étkezzék, de szerecsenkölest ne egyék. Szava ő előtte és mindenki előtt szent legyen, soha sem szegheti meg azt, még akkor sem, ha megtartása által a legnagyobb kárt szenvedné. A király korszói szövetekkel vannak befedve, hogy semmiféle gonosz kép meg ne zavarja a víz tisztaságát; a kutak, melyekből számára vizet hordanak, szintén kelmékkel vannak befedve. A vizet szállító nőket és leányokat fegyveres kíséret vezeti a kúttól a palotáig; ha valaki meglátja a vízhordó nőket az utcán, azonnal le kell ülnie. A király az udvar közepén tartja tanácskozásait, az ország főbb tisztviselői egy agyagból készült emelvényen foglalnak helyet körülötte. A király egy szőnyegre ül, mire a királyi jelvényekkel feldíszítik; ezek a korona, a strucctoll-legyező, és a családi korán.

Ha a királyt egy ilyen ülésen kiáltják ki királynak, akkor előbb hét napra palotájába kell visszavonulnia, honnan csak pénteken mehet ki, hogy a mecsetbe mehessen. Ha e határidő letelt, akkor az ifjú király a néptörzsek küldötteit fogadja, kik üdvözlétére jöttek, és ajándékokat hoztak. Tolmácsai által vált szót velük, kik ilyenkor nem mulasztják el ügyességüket, tudományukat és elménckedésüket fitogtatni. A szokásos üdvözlések után, háremébe megy, mely legalább 500 nőből áll, akár legyenek azok valóságos nejei vagy szolgálói az elhunyt királynak. A királynők közül azok, kik gyermekekkel vannak megáldva, a háremben maradnak, a többiek a mecsetbe küldetnek, hol az veheti őket nőül, aki akarja.

Ha a meghalt király atyja volt az új királynak, akkor mindenik nőnek el kell hagyni a háremet, félvén attól, nehogy az új király olyan nőt találjon megkedvelni, aki atyjának neje volt. Ha azonban a kimúlt király testvére volt, azokat választja ki magának a nők közül, kik neki tetszenek. A háremnők leányai az új király költségén kiházásíttatnak; a gyermekek ellenben kegyelem nélkül megvakíttatnak olyformán, hogy tüzes vassal érintik meg szemhéjuk felett a szemgolyót. Miután e borzadalmas eljárás véget ért, a darfuri és bornui küldöttségeket vezetik be, kik a királynak szerencse kívánságukat mondják el; azután ajándékot küld Mekkába és Konstantinápolyba, s végül a kikiáltók tudtul adják, hogy az új király a szokásos módon felavattatott.

A királyhoz legközelebb álló méltóságok a pénzügykezelők, az udvarnokok, a könyvtárnok és a két első lovász-mester. A királynak

minden reggel üdvözlét küldenek az apródok által, s ő megüzeni akkor, hogy akar-e velük találkozni vagy nem. Ha a király előtt kell megjelenniük, négykézláb földre szegzett tekintettel csúsznak egész a palota belsejéig. Nagy figyelem tárgya a királyi főfőlovászmester, kinek négy fő-, négy allovászmester és több száz szolga áll rendelkezésére.

A nők száma korlátlan; heréltek örködnek felettük, kik a királynak a legtitkosabb dolgokat is bemondják. Az eunuchok minden pénteken kikapják a harem élelmi szereit. A három fő-ünnepen a nők ruhákat, üveggyöngyöket, korálokat és más dísz tárgyakat kapnak ajándékul. Az eunuchokat Bagirmiből kapják; Vadaiban e borzasztó műtétet csak büntetésképen hajtják végre. Az ország kormányja teljesen a hivatalnokok kezében nyugszik, kik jobbára bizonyos családokból kerülnek ki, s minthogy az igazságszolgáltatás is az ő kezükben nyugszik, tág mezejük van a meggazdagodásra. A nomád törzsek, a királyi házhoz tartozók és kovácsok nem tartoznak e négy főhivatalnok hatásköre alá. E főhivatalnokok töméntelen alsórendű hivatalnokokkal vannak környezve.

A kovácsok egészen megvetett testületet képeznek, mi okból nem lehet tudni, de annyi áll, hogy a »kovács« gúnynevet csak vér mossa le. Egy vajda kormányja alatt állanak, kinek kötelessége a valódi királynak hetenként egyszer fejét megborotválni; e kovácsvajda egyszersmind a harem orvosa is, ő végzi a vakítást a királyi ház férfi sarjadékain s a körülmetélés is az ő tisztei közé tartozik. Az egyes törzsek főnökök uralma alatt állanak, kik a főhivatalnokokhoz hasonló hatalommal bírnak, de élet-halál fölött nem rendelkeznek. Ők fővezérek a háborúban, s vezetik a rabszolga vadászatot. Nagyon sajátos, de jövedelmező szerepe van az úgynevezett »kémkedő«-nek, kinek feladata kikémlelni a sörivókat. A kémkedőnek több kém áll rendelkezésére, kik eljárnak a házakba, s keresik a tiltott italt. Ha sört talál, jogában áll a kémnek a ház minden vagyonát lefoglalni, s a nő fejét megberetválni. E végrehajtást azonban gyakran váltságdíj mellett elengedik.

A király adószedője természetesen fontos személyiség. Ami a gabonaadót illeti, minden háztartás után két madot kell fizetni, s a tulajdonos ezt a királyi palotáig tartozik szállítani; minden más termény, úgymint gyapjú stb. után is adót kell fizetni; minden 10 halból 8 a királyt s csak kettő illeti a halászt, elefántcsontot bizonyos törzsektől 3 évenként mintegy 200 mázsát kap a király, rabszolgát 3 évenként

4000, tevét minden 3 évben 5000, szarvasmarhát minden 3 évben 10,000 darabot kap adó fejében.

A királyságban találtató minden ménlő, amennyiben nem használtatik tenyésztésre, a király tulajdonát képezi. Ezeken kívül adó fejében bőroket, szőnyeget, mézet, rizst, strucc- és gyöngytyúktojásokat, vizeskorsókat, sőt, vaját stb. is kap.

A fenyítő ügy, a mennyiben a királyi család, a főbb tisztviselők és a gyilkosok vannak érdekelve, a király kezében van; a gyilkosokat rendesen a meggyilkolt családjának adják át, mely rendesen váltságdíjat vesz tőle, vagy kivégezteti. A váltságdíj 100 tevéből és 100 lóból áll. A vidéken a hivatalnokok bíraskodnak. Fellebbezni nem lehet. Tolvajlást kétszer váltságdíjjal, harmadszor halállal büntetnek. Az ítéletet annak kihirdetése után azonnal végrehajtják a király zenészei; ilyen kavakuk által végeztetett ki Vogel is. A főbelövetés csak főbb rendűek kiváltsága; politikai bűnösöket nyaktekerés vagy megfojtás által, hazaárulókat karóba húzással végeznek ki. A most uralkodó király igen szigorú.

A hadsereget illetőleg, 4000 löfegyvere van a királynak, de csak 1000 embere, kik azzal bánni tudnak; van továbbá 40,000 főből álló gyalogsága és mintegy 5-6000 főnyi lovassága. Az utóbbiak egy harmada páncélozott. A háborúban három részre oszlik a hadsereg; a középre, hol a király is van, és a két szárnyra. Ezek intézik a tulajdonképpeni harcot; ha az Vadai államra nézve szerencsétlenül végződik, akkor a király leül egy szőnyegre, s bevárja sorsát. Szaladnia nem szabad.